

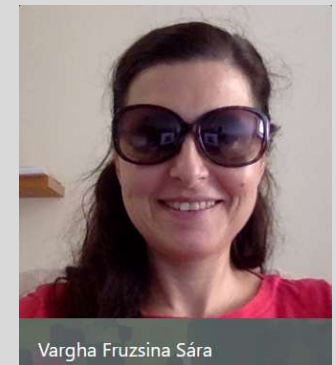
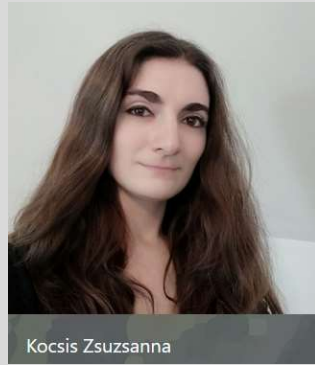
Kutatók és kutatottak határán: civil tudomány és a nyelv térbeli változatossága

Kocsis Zsuzsanna – Krizsai Fruzsina – Szabó Gergely – Bodó Csanád – Vargha Fruzsina Sára

2021. november 5.

21. Élőnyelvi Konferencia

Kik vagyunk?

https://bihalbocs.hu/civil_dialektologia/

A hagyományos dialektológia korlátai

Illusztráció: [Michael Dzedzic](#), [Unsplash](#)

- a hitelesség keresése (Bucholtz 2003)
 - NORM(F) adatközlők (Chambers–Trudgill 1980)
 - a *nyelvjárási beszélő* konstrukciója
- szedentarizmus: mobilitás mint anomália (Britain 2016)
- a beszélői perspektívák hiánya (Gal–Irvine 2019)

A mi megközelítésünk a Civil Dialektológiában

- a Civil Dialektológia kérdése nemcsak az, hogy *hogyan beszélnek az emberek egy bizonyos helyen?*, hanem az is, hogy
 - mik a hitelesség forrásai egy beszédmód térbeli azonosításakor?
 - milyen hitelesítési/hiteltelenítési gyakorlatokat hajtanak végre a beszélők?
 - hogyan teremtenek közösséget a beszélők az észlelt dialektális hasonlóságok és különbségek révén?
- a CD nem csupán adatközlőként kívánja bevonni a civileket a kutatási folyamatba

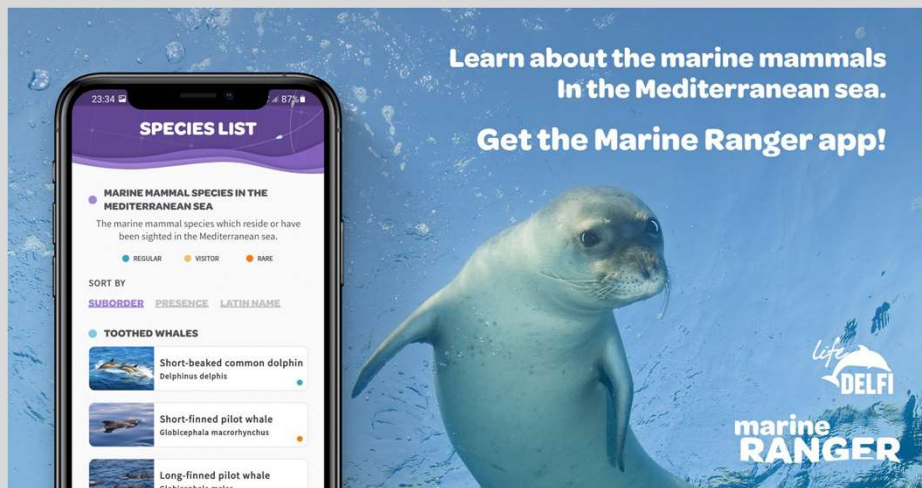
Illusztráció: [Photoholgic](#), [Unsplash](#)

- kritikai szociolingvisztika
 - „language issues that matter”
 - nyelv és tér mint társadalmi alkotás
- civil tudomány (citizen science)
 - bevonás
 - hozzájárulás
 - kölcsönösség

https://bihalbocs.hu/civil_dialektologia/

Civil tudomány

<https://www.blue-world.org/>

- olyan tudományos tevékenység, amelyben nem szakmabeliek (civilek) is részt vehetnek önkéntesen (Haklay 2013)
- törekvés a tudományos és társadalmi hatás együttes növelésére (Irwin 1995)
- elköteleződés:
 - Open Access, digitális felületek (Heinisch 2020),
 - nyilvános részvétel és a tudomány demokratizálása (Golumbic és mtsai 2017) irányában

https://bihalbocs.hu/civil_dialektologia/

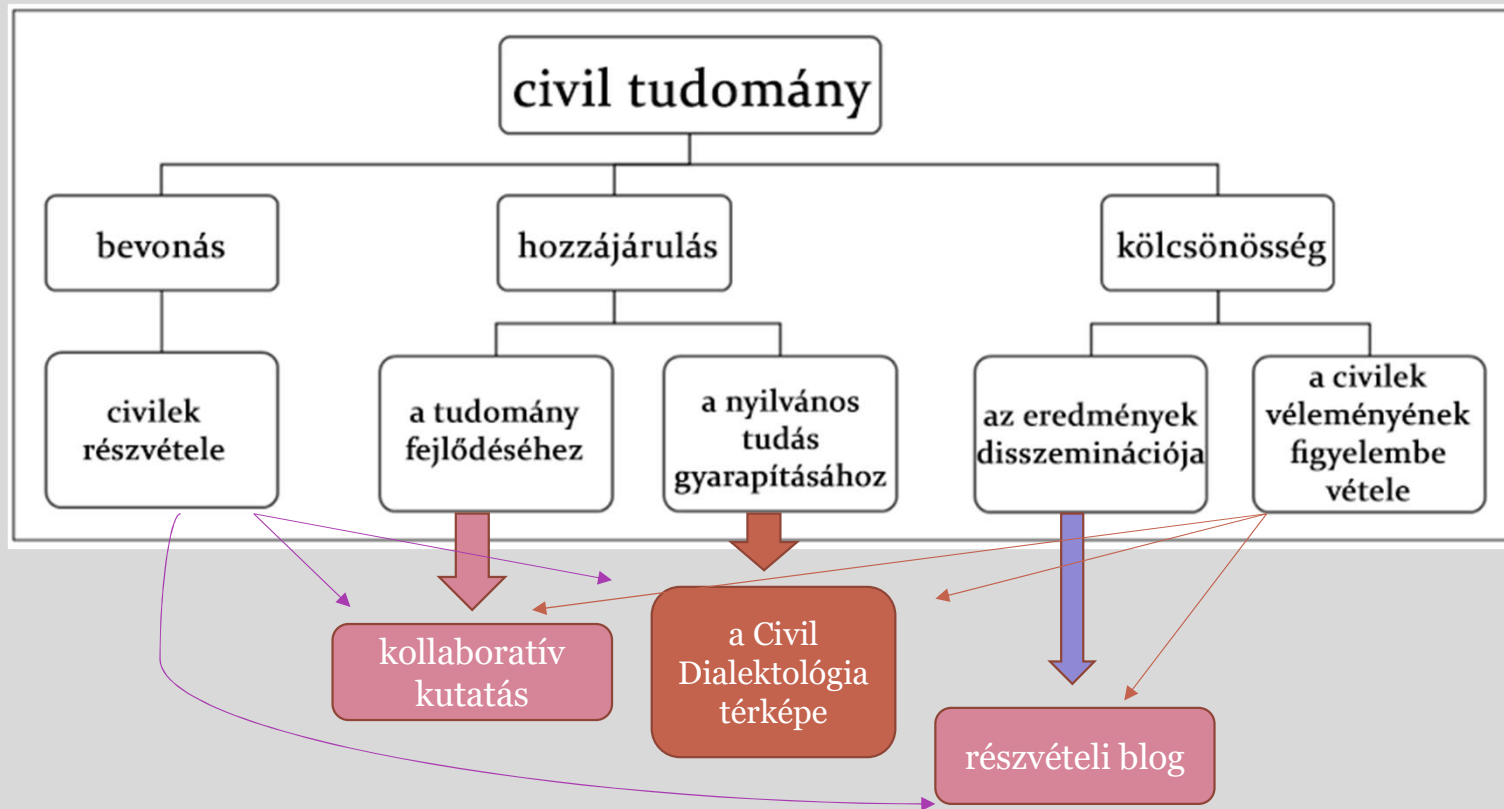
Civil tudomány a szociolingvisztikában

- metanyelvi kommentárok vizsgálata az interneten (Aslan–Vásquez 2018, Rymes–Leone 2014, Rymes 2020)
- internetes crowdsourcing (főleg telefonos alkalmazásokkal)
 - nyelvi tájkép (Purschke 2017; Lingscape, LinguaSnapp)
 - nyelvjárási adatok (Heinisch 2020, Hilton 2021; [SFN-AGORA](#))
- adatgyűjtés kiszervezése civileknek (SturtzSreetharan és mtsai 2019, SturtzSreetharan 2020)
- civilek bevonása a szociolingvisztikai tevékenységekbe (Svendsen 2018; [IamDiÖ](#))

Tevékenységeink

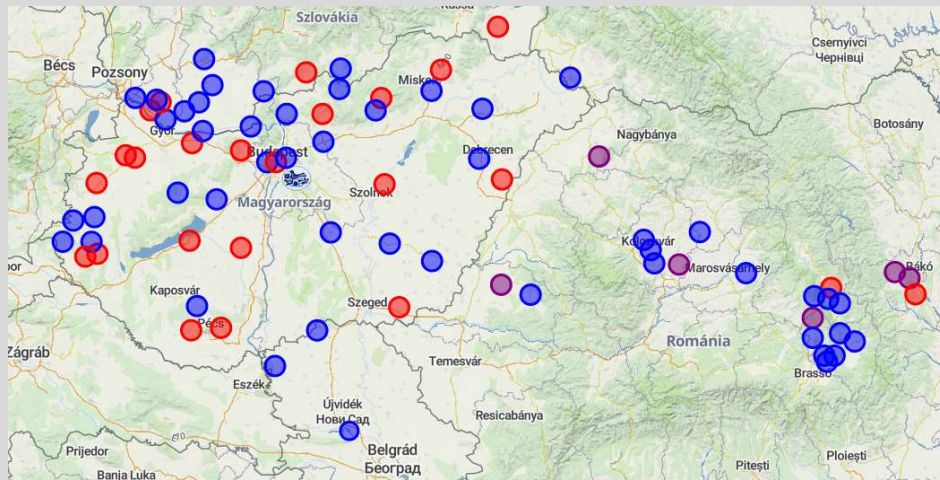
Golumbic és mtsai 2017: 2 ábrája alapján

https://bihalbocs.hu/civil_dialektologia/

Hozzájárulás a nyilvánossághoz

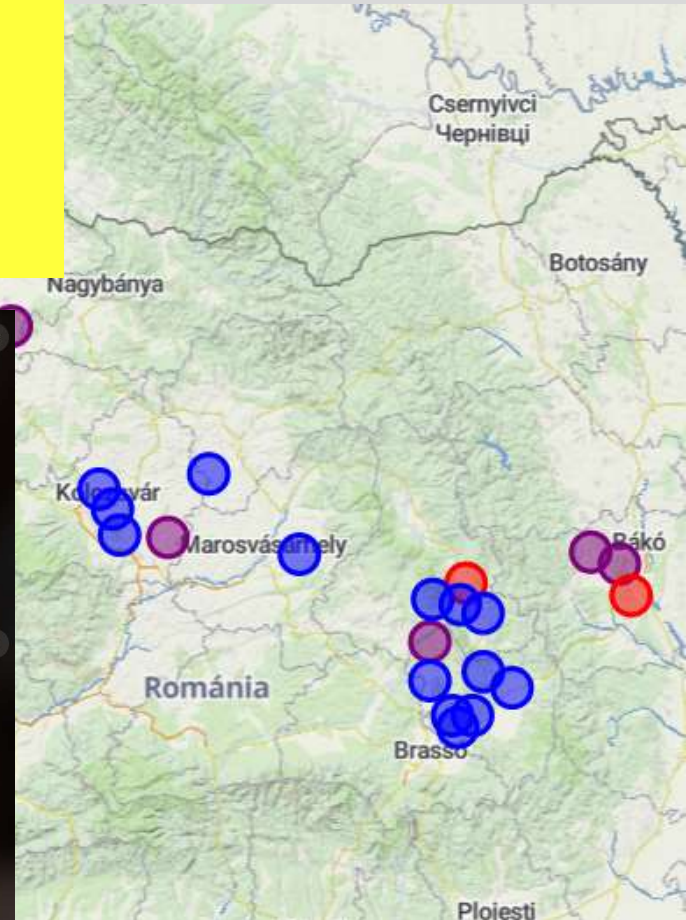
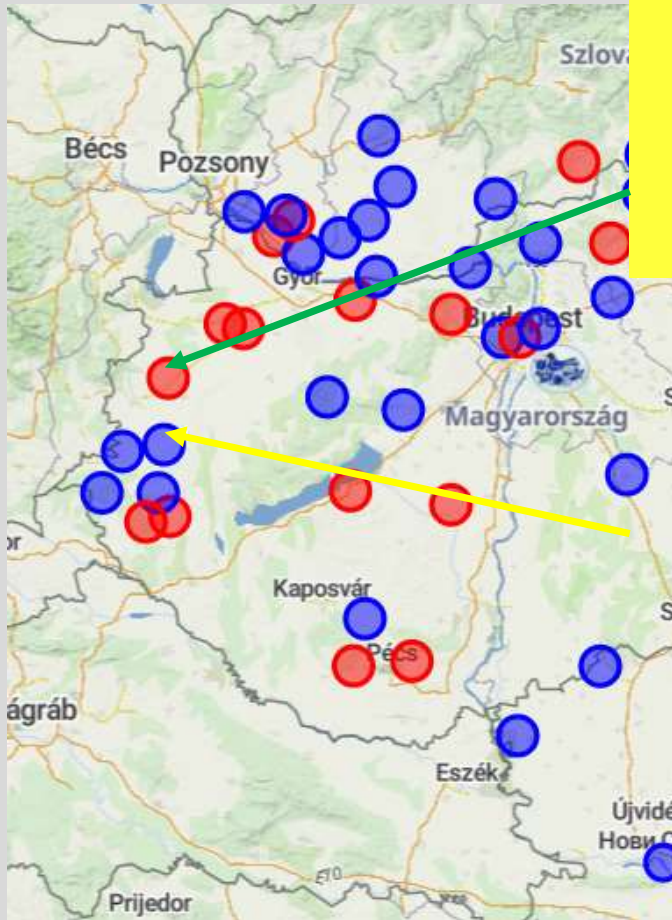
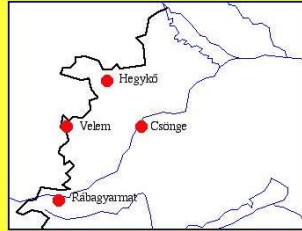
a Civil Dialektológia térképe

- azon internetes tartalmak térképre vetítése, amelyek helyi nyelvi jellegzetességeket ábrázolnak
- alapelv: civilek által készített tartalmak együttes ábrázolása a tudományos közlésekkel
- lehetőség a köz- és egyetemi oktatásban való használatra
- publikálás: 2021 szeptembere

Magyar Nyelvjárási Hangskönyv I.

Szövegek Hegykőről, Velemből, Csöngéről és Rábagyarmatról

Hozzájárulás a tudományossághoz

- a videósorozat és hozzászólásainak kvalitatív vizsgálata a szerzővel való együttműködéssel
- kutatási kérdések, terv és eredmények megosztása és megvitatása a szerzővel
 - trianguláció és az eredmények érvényessége
 - közös tudástermelés

**példa egy kollaboratív kutatásra:
Szabó–Bodó 2020**

**Székely nyelvlecke
magyaroknak**

„Peccsdzsem maszlinás borkányban”

Jakab-Benke Nándor monológja

(forrás: [YouTube](#))

Bevon(ód)ás

Illusztráció: [Jaredd Craig](#), [Unsplash](#)

- a civilek szerepének újraértelmezése a térbeli (és társadalmi) változatosság reprezentálásában
 - a beszélők elismerése releváns nyelvi tapasztalatokkal és tudással rendelkező személyekként
- különböző kutatási fázisokban történő meghívásuk
 - nem csupán adatközlőként való kezelésük
- a kutatási eredmények elérhetővé tételének szándéka

(l. még: Bartha–Holecz 2017)

Kölcsönösség

<https://glutenmentesnyelveszet.wordpress.com/>

egy részvételi blog

- blog mint a tudománykommunikáció új formája?
- szociolingvisztikai fogalmak magyarázata személyes élmények leírásán keresztül
 - vö. <https://citizensociolinguistics.com/>
- alapelv: (nem-nyelvész) civilek társszerzőként való megjelenítése, és így nyelvi tapasztalataik releváns ismeretekként való feltüntetése

https://bihalbocs.hu/civil_dialektologia/

Konklúzió

- a Civil Dialektológia olyan projekt, amely a dialektológiai kutatás, a kritikai szociolingvisztika és a civil tudomány ismerveit kívánja ötvözni
 - megfordított CS-logika: először civilek bevonása, utána kutatás
 - első kísérlet: térkép közzététele a helyi nyelvi sajátosságokat megjelenítő már létező internetes tartalmakról
- a Civil Dialektológia át kívánja lépni azokat a határokat, amelyek kutatók és kutatók között fennállnak
- mindezt annak érdekében, hogy a tudomány a saját határain túlra is elérjen

civildialektologia@gmail.com

https://bihalbocs.hu/civil_dialektologia/

Hivatkozások

- Aslan, Erhan & Camilla Vásquez 2018. “Cash me ouside”: A citizen sociolinguistic analysis of online metalinguistic commentary. *Journal of Sociolinguistics* 22(4): 406–431. <https://doi.org/10.1111/josl.12303>
- Bartha Csilla & Holecz Margit 2017. Esélyteremtés, kölcsönös bevonódás és a jelnyelvi sztenderdizáció dilemmája: A JelEsély projektum célja, módszerei és eredményei. In: Benő Attila & Fazakas Noémi (szerk.): *Élőnyelvi kutatások és dialektológia. Válogatás a 19. Élőnyelvi Konferencia – Marosvásárhely, 2016. szeptember 7–9. – előadásaiból*. Erdélyi Múzeum-Egyesület: Kolozsvár. 205–212.
- Bucholtz, Mary 2003. Sociolinguistic nostalgia and the authentication of identity. *Journal of Sociolinguistics* 7(3): 398–416. <https://doi.org/10.1111/1467-9481.00232>
- Britain, David 2016. Sedentarism and nomadism in the sociolinguistics of dialect. In: Coupland, Nikolas (ed.), *Sociolinguistics: Theoretical Debates*. Cambridge: Cambridge University Press. 217–242.
- Chambers, Jack & Peter Trudgill 1980. *Dialectology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gal, Susan & Judith T. Irvine 2019. *Signs of Difference: Language and Ideology in Social Life*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Golumbic, Yaela N., Daniela Orr, Ayelet Baram-Tsabari & Barak Fishbain 2017. Between vision and reality: A study of scientists’ views on citizen science. *Citizen Science: Theory and Practice* 2, 6: 1–13.
- Haklay, Muki 2013. Citizen Science and Volunteered Geographic Information – overview and typology of participation. In Sui, Daniel, Sarah Elwood & Goodchild Michael (eds.), 2013. *Crowdsourcing Geographic Knowledge: Volunteered Geographic Information (VGI) in Theory and Practice*. Berlin: Springer. 105–122. DOI: 10.1007/978-94-007-4587-2_7
- Hilton, Nanna Haug. 2021. Stimmen: A citizen science approach to minority language sociolinguistics. *Linguistics Vanguard* 7(s1). 1–15. <https://doi.org/10.1515/lingvan-2019-0017>.

Hivatkozások

- Heinisch, Barbara 2020. Citizen Humanities as a Fusion of Digital and Public Humanities? *magazén* 1(2): 143–180.
- Irwin, Alan 1995. *Citizen Science: A Study of People, Expertise and Sustainable Development*. New York, NY: Routledge.
- „[Peccsdzsem maszlinás borkányban](#)”. Jakab-Benke Nándor monológja. 2021. Replika 119–120: 121–132.
- Purschke, Christoph 2017. (T)Apping the linguistic landscape. Methodological challenges and the scientific potential of a citizen-science approach to the study of social semiotics. *Linguistic Landscape* 3(3): 246–266.
<https://doi.org/10.1075/ll.17023.pur>
- Rymes, Betsy & Andrea R. Leone. 2014. Citizen sociolinguistics: A new media methodology for understanding language and social life. *Working Papers in Educational Linguistics* 29: 25–43.
- Rymes, Betsy 2020. *How we talk about language? Exploring Citizen Sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Szabó Gergely & Bodó Csanád 2020. A székely nyelv regisztrálása a közösségi médiában. *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények* 64(1): 39-56.
- SturtzSreetharan, C. L., Agostini, G., Brewis, A. A. & Wutich, A. (2019). Fat talk: A citizen sociolinguistic approach. *Journal of Sociolinguistics* 23(3): 263–283. <https://doi.org/10.1111/josl.12342>
- SturtzSreetharan, Cindi. 2020. Citizen Sociolinguistics: A Data Collection Approach for Hard-to-capture Naturally Occurring Language Data. *Field Methods*. <https://doi.org/10.1177/1525822X20912211>.
- Svendsen, Bente Ailin (2018). The dynamics of citizen sociolinguistics. *Journal of Sociolinguistics*, 22, 137–160.
<https://doi.org/10.1111/josl.12276>